

נסכים במדבר" קמפולגי.

תנא קמא סבר, קרבו נסכים באוהל מועד שבמדבר כל ארבעים שנה. ונמצא שהכתוב האמור בנסכים "כי תבואו אל הארץ" מדבר בארבעה עשר שנות כיבוש וחלוקה שבהן הותרו במות, והוא בא לומר שגם במה

ומילאהו ביותר משלשה לוגין מים, לא קידש אותם הכלי, הואיל ואין כלי שרת מקדשין אלא הראוי להן (140).

רב פפא אמר: בין לתנא קמא ובין לרבי אלעזר יש שיעור למים, (141) ואם מילא יותר משיעור ג' לוגין לא מקדשם. אלא ב"קרבו

קיא-א

שכל המים טעונים ניסוך, אך אינו קובע שיעור לקרבן, ולר"א חייב אפילו על מעט מים. [ורק לתנא קמא צריך לנסך ג' לוגין בחוץ].

ובקרבן אורה ביאר ביאור חדש בדברי רב נחמן, והוא שמחלוקת תנא קמא ורבי אלעזר היא באופן שכבר ניסך וחוזר ומנסך, שלתנא קמא אינו חייב אלא על ג' לוגין הראשונים ולר"א חייב על כל ניסוך שמילא לשם חג. והביא אחיו בשו"ת משכנות יעקב [קונטרס היתר חדש] ביאר להיפך שתנא קמא מחייב על כל ג' לוגין ור"א מחייב רק בממלא לשם חג, אך אחר שניסך לשם חג שוב אינו חייב.

141. רש"י פירש שלכולי עלמא יש שיעור למים, ותוס' [ד"ה בקרבן] כתבו שלכולי עלמא אין שיעור למים, שהרי מדברי רבי אלעזר משמע שאין להם שיעור, ו"ג' לוגין" של תנא קמא לאו דוקא.

ובשו"ת משכנות יעקב [שם] כתב לפרש דברי רב פפא [ורבינא בסמוך] באופן שונה מרש"י ותוס', שתנא קמא סובר שקרבו נסכים במדבר לכל יחיד כמו לציבור, ולפיכך גם יכול יחיד להתנדב לניסוך המים כי כל הקרב לציבור נחשב מתקבל בפנים גם ליחיד, ור"א סובר שלא נחשב קרב ליחיד ולפיכך החיוב רק ב"מי החג". ולרבינא נסכי מים למדין מייך שיכול יחיד לנדבם, ור"א סבר שנסכי המים מקורם מהללמ"ס ואין למדים מנסכי יין, ואין יחיד יכול לנדבם.

"בכלל מאתיים מנה", אך למטה יש שיעור, והיינו כמו שכתב הקרבן אורה שלכולי עלמא יש שיעור ג' לוגין. ודקדק כן מדברי הרמב"ם שפטר בפחות מג' לוגין בחוץ [פי"ט ממעה"ק ה"ג] אך שפסק [בפ"ב ממעילה ה"ג] שאין שיעור למים, והיינו שאין שיעור למעלה משום בכלל מאתיים מנה, אך יש שיעור ג' לוגין למים. וכן דעת המאירי סוכה [מט, ב].

140. כך פירש רש"י, ומשמע מדבריו שאינו חייב על ניסוך בחוץ משום שאפילו השלשה לוגין לא התקדשו כי אין כלי שרת מקדש אלא את הראוי לו, וכשיש בו יותר אינו מקדש כלום. וכן הוכיח המשנה למלך [פ"ג מפסוהמ"ק הי"ח] מהסוגיא בסוכה [מט, ב ודלא כתוס' במעילה י"ג, ב] שנקטו כי רק היותר מג' לוגין לא התקדשו] ובטעם הדבר שאינו מקדש את החלק הראוי לו, כתב הקרבן אורה שיתרון כחסרון נחשב כדבר שאין מתקבל בפנים.

ותוס' הקשו שהרי רבי אלעזר אמר במשנה המנסך "מי החג" ומשמע שאין שיעור למים לא למעלה ולא למטה. ולכן פירשו להיפך שתנא קמא אמר "שלשה לוגין" דוקא, כי סבר שיש שיעור למים, ואילו רבי אלעזר סבר שאם מלאן "לשם חג" אינו חייב על פחות משום שנקבעו בכלי שרת [כדלעיל קט, ב] אך אם לא נקבעו חייב על כל שיעור שינסך, כי דעתו שאין שיעור למים. וצריך עיון אם חיובו רק כשנסך בחוץ את כל מה שמילא בכלי, או שאפילו אם נסך הרוב בפנים ומעט בחוץ חייב, כי הכלי לא קבע אלא

לאחר ארבעה עשר שנות ירושה וישיבת הארץ, כי לא התחייבו בנסכים אלא במשכן, בשילה ובית עולמים, ולא בבמות קטנות, שבהן אין כלי שרת. ולפיכך אם הקטיר נסכים בחוץ קודם שהוקדשו בכלי שרת, אינו מתחייב עליהם.

רבינא אמר: לכולי עלמא קרבו נסכים במדבר כל ארבעים שנה, ו"ביאת הארץ" שנאמרה בנסכים, מלמדת להביאם גם בבמה קטנה ובלא קידוש כלי שרת. אולם דוקא ניסוך היין שייך בכמת יחיד בלא קידוש כלי, אבל ניסוך המים לא מצאנו בה, שהרי

קטנה של יחיד טעונה נסכים, שהרי אין צורך בפסוק לחייב נסכים במשכן, שהרי גם במדבר הביאו בו נסכים.

ונמצא, שבמות יחיד טעונין נסכים אף על גב שאין בהם כלי שרת. ולפיכך גם המקריב בחוץ בשעת איסור הבמות חייב אפילו בלא קידוש כלי, ולכן הוא מחייב גם על ניסוך מים שלא התקדשו בכלי(142).

ואילו רבי אלעזר סבר "לא קרבו נסכים במדבר כל ארבעים שנה". ולפיו, "ביאת הארץ" שנאמרה בנסכים, באה לחייב רק

התקדשו בכלי.

אכן **הראב"ד** [תמיד כה, ב] נקט שקדושת הגוף לא חלה על מנחה קודם שניתנה בכלי משום שהיא מחוסרת מעשה בלילה. וכן נקט **הרשב"א** [שו"ת ח"א, לא] שהטעם משום שכל מעשיה בכלי שרת, ומשמע שבאופן שאין כלי שרת, תחול בהם קדושת פה. ושבה הקושיא למקומה. וראה בחידושי ר' מאיר שמחה [ח"ב מב, ב] שבלי כלי אין צירוף עשרון למנחה ולכן לא חלה קדוה"ג. ויתכן שחסרון קידוש כלי נחשב "אינו ראוי למזבח" רק באופן שיש דין ליתנו בכלי, כגון קמצים שלא קדשו בכלי, שדינם לירד כי דין ההקטרה נאמר רק אחר קידוש כלי, אך מצד חסרון הקידוש יכול המזבח עצמו לקדשו ונחשבים הנסכים ראויין למזבח.

אך עדיין תמוה איך יתכן שיתחייב על הקרבתו בחוץ דבר שאין בו אלא קדושת בדק הבית, ואיך כתב רש"י שיש בהם דין אם עלו לא ירדו, והרי מצינו לעיל [לה, ב] שלכולי עלמא אם קדם הקדשן את מומן ולא חלה בהן קדוה"ג אם עלו ירדו. ובהכרח שחלוק דין קדושת דמים של מנחה משאר קדושת דמים, שהמקדיש בהמה שקדם הקדשה למומה דינו דומה למקדיש

142. רש"י פירש שמצינו בכמה שנסכים קרבים אף שלא התקדשו בכלי שרת, ולפיכך גם בפנים דינם שאם עלו לא ירדו, ואם כן חייבים עליהם בחוץ. אך תוס' [ק"י ב ד"ה א"י] כתבו שבפנים אינם מתקבלין כלל, והחויב בחוץ הוא מפני שמצינו להם הכשר בבמה. ורש"י לא ניחא ליה בטעם זה שאינו ראיה אלא שיש בהם תורת הקרבה בחוץ, ורצה להוכיח שנחשבים גם כ"מתקבלים בפנים" שאם עלו לא ירדו.

והק"ן אורה תמה על הדמיון לנסכים הקרבים בהמה, שהרי יתכן שקדשום בקדושת פה כי לא היו כלי שרת בבמה. אך הקרבים בפנים אי אפשר לקדשם בפה כי קדושתם בכלי שרת, ולמה יתחייב על הקרבתם בחוץ והרי אינם ראויים לפנים כי אין עליהם קדושת קרבן כלל.

והגרי"ז במכתבו להגר"י אברמסקי [בסוף ספרו] העלה מכך שנסכים הקרבים בהמה אין להם קדושת פה אפילו כשאין כלי שרת, והטעם לכך משום שקדושת הגוף החלה בהקדש פה לא התחדשה אלא בזבחים, אך שאר הקרבנות קדושתם רק משום "כל הנוגע בהם יקדש", וכשאין כלי שרת אינם מתקדשים, ולפיכך למדו מבמה שחייבין על נסכי מקדש בחוץ אף שלא

חובת ציבור היא, ולא קרבה אלא בבמת ציבור בכלי. ואם כן, אי אפשר לומר שזה טעמו של תנא קמא לחייב.

אלא בלמדין ניסוך המים מניסוך היין קמפילגי.

תנא קמא סבר למדין מניסוך היין לחייב גם על ניסוך המים בחוץ אפילו בלא כלי. ורבי אלעזר סבר אין למדין. ודוקא על ניסוך היין מחייבין בחוץ בלא כלי, אבל ניסוך המים, אם לא קדשו בכלי אין חייבין עליהן בחוץ.

תנו רבנן: המנפך שלושה לוגין יין בחוץ,

חייב.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: והוא דוקא שקדשן בכלי שרת תחילה.

והוינן בה: מאי בינייהו? במה נחלקו, וכי תנא קמא לא סבר שצריך קידוש כלי, ומה הוסיף רבי אלעזר ברבי שמעון?

אמר רב אדא בריה דרב יצחק: לכולי עלמא החיוב בחוץ רק אחר שהתקדש בקדושת כלי. אלא ש"בירוצי מידות" איכא בינייהו. שנחלקו לגבי החלק שצף על שפת הכלי מלמעלה.⁽¹⁴³⁾ רבנן סברו כי אף "בירוצי

ובשפת אמת תמה, שלפרש"י העיקר חסר מן הספר, שלא נזכר בבירייתא שצריך דוקא תוך כלי לקדש. ולכן ביאר שלמאן דאמר לא נתקדשו לכאורה היה צריך להשתמש בכלי גדול משיעור הנסכים, וכיון שלא חייב זאת הכתוב מוכח שגם נסכים שלא התקדשו בכלי כשרים למזבח, ואילו למאן דאמר נתקדשו אין נסכים כשרים אלא אם התקדשו בכלי, ולכן אין חייבים עליהן בחוץ.

ובעולת שלמה תמה למה לא יתחייב לר"א משום הג' לוגין שהתקדשו, ומה איכפת לן שהבירוצין לא קדשו. וצידד לפרש שזרק רק את בירוצי המדות, [ולכו"ע אין שיעור במים ותנא קמא שאמר ג' לוגין לאו דוקא וכדלעיל] ואם קדשו חייב עליהם בפני עצמם בחוץ ולר"א פטור. ודחה שהרי נקבעו בכלי עם ג' לוגין, ואף אם התקדשו ואין שיעור למים, אינו חייב עד שיזרוק גם את הג' לוגין [אך את בירוציהן אינו חייב לזרוק כמבואר במנחות ז, א ושבה הקושיא כנ"ל]. ועצם דבריו תמוהין שהרי דין בירוצי המידות נאמר גם ביין, וביין לכולי עלמא יש שיעור. והיה עדיף להעמיד במצפך מהתוך ובירוצין נתקדשו יש כאן ג' לוגין, ואם לא נתקדשו חסר בשיעור. וראה חזו"א.

עצים לכדה"ב, שהחפץ אינו ראוי להקרבה, אך מנחה ראויה היא להקרבה אלא שקדושת הגוף שלה חלה רק ע"י קדושת כלי שרת, ולפיכך נחשבת בהקדשה כקדושת קרבן [ונחשבת קדושת דמים], ולכן חייבים עליה בחוץ כי הקריב קרבן בחוץ.

ולגבי דין אם עלו לא ירדו בפנים, כתב בשו"ת משכנות יעקב [יו"ד טו] שלמאן דאמר שחייב עליהן בחוץ הוא הדין שאם עלו בפנים לא ירדו, והחזו"א [יט, ד] תמה איזה דין הקרבה שייך בהם, וכנ"ל, ובמקדש דוד [ריש סימן ד] ביאר עפ"ד רש"י לעיל [פג, א] שקמצים שלא קדשו בכלי אינם ראויים למזבח ואף אם עלו ירדו רק משום שלא "הובררו לחלק גבוה" ומשמע שמשום חסרון קדושה גרידא לא היו יורדים, ואם כך נסכים שהובררו מתחילה לגבוה ורק חסר להם קידוש כלי דינם שלא ירדו.

143. כך פירש"י כאן [ד"ה בירוצין] והיינו שהגודש נמצא על הכלי ולא בין דפנותיו. אך רש"י במנחות [פח, א. ז, א] נקט שממלא את הכלי יותר מדאי "ונופל מהמשקה לדופני הכלי". וראה זבח תודה [לעיל פח, א].

מידות" של לח נתקדשו, אע"פ שלא היו בתוך הכלי ממש, ולפיכך אם מנסכן בחוץ חייב. ורבי אלעזר סבר "בירוצי מידות" לא נתקדשו, כי רק תוך הכלי מקדש נסכים.

רבה בריה דרבא אמר: תנא קמא מחייב על הקטרת נסכים בחוץ אפילו אם לא התקדשו בקדושת כלי! ומחלוקתן היא, בקרבו נסכים בכמה קטנה איכא בינייהו. ונחלקו בפלוגתא דהני תנאי:

דתנאי, כמת יחיד אינה צריכה שיביאו בה נסכים עם הקרבן, דברי רבי.

וחכמים אומרים: טעונה נסכים. רבי אלעזר ברבי שמעון סובר כרבי, שאין נסכים בכמה קטנה, ואם כן לא מצינו ניסוך ללא קידוש כלי. ותנא קמא סובר כרבנן, שיש נסכים בבמת יחיד, ונמצא שיש נסכים שבאים אף בלא קידוש כלי.

ומחלוקתם של הני תנאי רבי ורבנן היא במחלוקתם של הני תנאי.

דתנאי, נאמר בפרשת נסכים [במדבר טו, ב] "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם והקריב המקריב קרבנו לה". ויין לנסך רביעית ההין", להטעינה נסכים, עם ההקרבה, בכמה גדולה הכתוב מדבר. ובא ללמדך שלא קרבו נסכים במדבר, ורק משבאו לארץ נתחייבו

בהם בבמת ציבור.

אתה אומר רק בכמה גדולה, או שמא אינו כן, אפילו בכמה קטנה?

כשהוא אומר "אל ארץ מושבותיכם אשר אני נותן לכם", מוכח כי בכמה הנוהגת לכולכם הכתוב מדבר, דהיינו במה גדולה של ציבור, ולא בקטנה של יחיד. דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: "כי תבואו", להטעינה נסכים אף בכמה קטנה, הכתוב מדבר! כי אינו נצרך לבמה גדולה, שהרי במדבר כבר הקריבו בה נסכים.

אתה אומר לבמה קטנה, או שמא אינו אלא לבמה גדולה, ופסוק זה משמיענו כי באמת לא קרבו נסכים במדבר.

כשהוא אומר "אל ארץ מושבותיכם", הרי מוכח כי בכמה של יחיד הנוהגת בכל מושבות⁽¹⁴⁴⁾ הכתוב מדבר, שהרי במת ציבור אינה אלא במקום אחד!

ונמצא שרבי אלעזר ברבי שמעון ורבי סוברים כרבי ישמעאל שאין מביאין נסכים בכמה קטנה, ואילו תנא קמא ורבנן שנחלקו עליהם סובר כרבי עקיבא.

בהערות על דברי רש"י לעיל [יד א ד"ה שכן]. וראה במאירי [קידושין שם] שכתב שהיתר הבמות בכל מושבות אך לא בחו"ל שהרי אין קרבן בחו"ל, וכן משמע בספרי זוטא פרשת שלח, וכבר הבאנו [שם] שבמגילה [י א] מבואר שהקריבו בבית חוניו במצרים.

144. מלשון הגמרא משמע שבמת יחיד נוהגת אפילו בחו"ל, וכן נקט רש"י בקידושין [לו, א] שהקשה אם כן למה תלה הכתוב בביאת הארץ, ותירץ שעד כניסתם היו הבמות אסורות משום שהיה משכן, אך כשהותרו ככניסתם לארץ שוב נוהגות בכל מושבות. וכן דקדק במלאכת שלמה להלן [פ"ד מ"א] וכבר הארכנו בזה

כשתמצא לומר, תדקדק היטב, הרי לדברי רבי ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר, (145) ולכן הוצרך הכתוב ללמד שבארץ מביאים נסכים בבמה גדולה. ולדברי רבי עקיבא קרבו נסכים במדבר בבמה גדולה, ולפיכך העמיד שהפסוק מחדש חיוב נסכים בארץ גם בבמת יחיד. (146)

שנינו במשנה: רבי נחמיה אומר: שיירי הדם שהקריבן בחוץ חייב.

אמר רבי יוחנן: תנא, שנה רבי נחמיה במשנתנו כדברי האומר [לעיל נב א] שיירי הדם מעכבין בחטאת, ולפיכך נחשבת הקרבתן עבודה להתחייב עליה בחוץ, כזורק מעיקר הדם.

מיתיב: רבי נחמיה אומר: שיירי הדם שהקריבן בחוץ, חייב.

אמר לו רבי עקיבא: והלא שיירי הדם שיירי מצוה הם שאין מעכבין את הכפרה!

אמר לו: איברין ופדרים יוכיחו, שאף על פי שהן שיירי מצוה ואינן מעכבין את הכפרה, שהרי אין כפרה אלא בדם, ובכל זאת המקריבן בחוץ חייב!

אמר לו רבי עקיבא: לא! אין זו ראייה, כי אם אמרת באיברים ופדרים שחייב עליהן בחוץ משום שהן תחילת עבודה, וזוהי מעלתן, תאמר בשיירי הדם, שהן סוף העבודה ואין בהם מעלה? (147)

נידון הגמרא "במאי קמיפלגי" מה ראה רבי עקיבא לחלוק על רבי ישמעאל, והרי משמעות ביאה ומושב בארץ היינו לאחר ירושה ושיבה, ולמה למד שהכוונה לכל מושבות, ומשמע שרק משום שדעתו שקרבו נסכים במדבר לפיכך דרש משמעות מושבותיכם לכל מושבות.

147. לכאורה תמוה מה לי שהם "תחילת עבודה" והרי ראויים הם ליתנם על גבי המזבח, ולמה לא יתחייב עליהם בחוץ. וביאר בחזון יחזקאל [פי"ב ה"ד] שהנידון בין רבי נחמיה לרבי עקיבא אם מעכבין הוא האם שיירי הם דין בעצם הקרבן [והגרי"ז נקט שיש לה תורת זריקה] או שהם דין בדם גרידא, ולכן אמר רבי עקיבא שאין חייבין עליהן בחוץ, שאינם קרבים מדין עצם הקרבן, וטען לו רבי נחמיה שגם אברים אינם מעכבין בקרבן וחייב עליהם בחוץ אף שהם שיירי מצוה. והשיב לו רבי עקיבא שאיברים הם בתחילת עבודה ואי אפשר לומר שהם שיירי מצוה אלא ודאי הם חלק מהקרבן ולכן חייב עליהן בחוץ מה שאין כן בשיירי

145. תוס' [ד"ה לדברין] הביאו דברי רש"י בקידושין [שם] שתמה הרי במילואים מצינו שנסכו נסכים, והוכיח מכך שכך נסכי קרבן יחיד לא קרבו, אך נסכי ציבור ודאי קרבו גם במדבר לכולי עלמא.

וראה להלן [ק"ח א] שהציבור מקריבין באהל מועד, ודייקנין מכך שמקריבין נסכים במדבר, ותמוה שהרי ציבור לכולי עלמא מקריבין, ואמנם בירושלמי [מגילה פ"א ה"א] הגירסא שהציבור והיחיד מביאין באהל מועד, וראה עוד במקדש דוד [י, ה].

146. בפנים מאירות תמה, מנין שזה טעמו של רבי עקיבא, והרי יתכן שאפילו אם לא קרבו במדבר, משמעות הכתוב "בכל מושבותיכם" משמע לו במה הנוהגת בכל מושבות, דהיינו, במת יחיד. ובשפת אמת ביאר שכוונת הגמרא כי לרבי ישמעאל ודאי לא קרבו, ולרבי עקיבא רק "יתכן שקרבו". ולדבריו "כשתמצא לומר" ביאורו שיתכן לומר שבכך נחלקו. אולם רש"י בקידושין [לו ב] פירש שם

ולומר: **כי קאמר רבי נחמיה** במשנתנו שהשופך שיריים בחוץ חייב, היינו דוקא **בשיריים הפנימיים**. וכי תניא **החיא ברייתא** שרבי נחמיה מודה לרבי עקיבא ששיריים נחשבים שיירי מצוה, היינו דוקא **בשיריים החיצוניים**. ובאמת בהם מודה רבי נחמיה שאין חייבין עליהם בחוץ. כי אין דין זריקה אלא לשיריים הפנימיים (150).

[גירסת רש"י] ומקשינן: **אי הכי, נימא ליה** רבי נחמיה לרבי עקיבא: **כי אמרי אנא, בפנימיים**. ומה שאמרת שהן שיירי מצוה, זה רק בחיצוניים! ולמה הוצרך לומר לו שהקטר חלבים ואברים יוכיח?

ואם איתא כדרכי יוחנן, שטעמו של רבי נחמיה הוא משום שסובר שיריים מעכבין, **לימא ליה** רבי נחמיה לרבי עקיבא: **הני שיריים נמי תחילת עבודה הן**, שהרי הם מעכבין כשאר מתנות! (148)

תיוכתא!

אולם יש תשובה לתיוכתא זו: **והשתא דאמר רב אדא בר אהבה** [לעיל נב א]: **מחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא** אם שיריים מעכבין, היא רק **בשיריים הפנימיים** של חטאות הפנימיות שכל מתנותיהם מעכבות. **אבל בשיריים החיצוניים דברי הכל לא מעכבין**. (149) נמצא שאפשר ליישב

כזריקה והם מעצם דיני הקרבן, או שהם דין נפרד שהתחדש בדם, ולפיכך מקשינן שאם רבי נחמיה סובר ששיריים הפנימיים מעכבין בהכרח שהם מדיני הקרבן ונלמד מהפנימיים ששיריים נחשבים "זריקה" ואם כן גם חיצוניים נחשבים זריקה, שהרי גם בזריקה עצמה בפנימיות כל המתנות מעכבות ובחיצוניים רק מתנה ראשונה, ובכל זאת חייב על כל המתנות בחוץ, ויענה רבי נחמיה לרבי עקיבא ש"עבודה" הן, כמו שאר המתנות בזריקה החיצונית, ולכן חייב עליהן בחוץ. ועיין בכתבי הגרי"ז לעיל [לו ב].

149. תוס' ביומא [ס א] העירו, איך סלקא דעתא שנחלקו בשיריים חיצוניים? והרי נחלקו בקרא "וכלה מכפר" [לעיל מ א] שמדבר בפנימיים. וכתבו, שהוה אמינא שנחשבים בתחילת עבודה לחייב בחוץ, כיון שנותנן במקום חדש, דהיינו, על היסוד, ודומים לאברים ופדרים. ועדיין קשה, למה יעכבו בפנים, והרי גם אברים אינם מעכבין.

150. תוס' [ד"ה כין] הקשו, שהרי לעיל [לט, א] אמרו שרבי נחמיה מחייב גם על שיריים

שאינם חלק מהקרבן. [וראה בחי' הגר"ח פי"ט ממעה"ק הי"ג שנקט בפשטות כי ששיריים הוא דין בדם ולא בקרבן, ולכן נקט שגם זריקת פסול עושה שיריים באותה הכוונה ממנו, כי אילו היה דין בקרבן כיון שלא חלה זריקתו אינה עושה שיריים].

וכן עולה מדברי החזו"א [יט, כו] שתמה, וכי גרעו שייריים מאברים פסולים שנתבטלה עבודתם ואין בהם תחילת עבודה, ובכל זאת חייב עליהם בחוץ משום שאם מעלם נעשים לחמו של מזבח, וכל שכן שיריים שיש בהם עדיין עבודה. והוכיח מכך, שחייב חוץ הוא רק בדבר שנשאר בו קיום דין מעיקר עבודתו, כגון אברים שנשאר בהם דין הקטרה שלא ירדו, אך דם, עיקרו לזריקה, ואחר זריקה אין בשפיכת שייריו קיום דין זריקה, אלא דין נפרד שהתחדש בשירי הדם, ועל כך אין חיוב בחוץ.

148. הגירסא לפנינו "הני נמי מעכבין". אך רש"י [ד"ה ואם] ובשטמ"ק [ט"ט] גרסו "הני נמי תחילת עבודה", וטעמם כמבואר לעיל שיעקר הנידון בשיריים מעכבין הוא אם נחשבים

מתניתין

המולק את העוף בפנים, והעלה בחוץ, חייב.

ואם מלק בחוץ, והעלה בחוץ, פטור. משום שנעשה העוף נבלה, (151) כיון שאין מליקה אלא בפנים, לפיכך פטור על ההעלאה [וגם על המליקה פטור כמבואר לעיל קז, א].

אלא, בברייתא באמת מדובר בשיריים הפנימיים, ורבי נחמיה לדבריו דרבי עקיבא קאמר ליה: אפילו לשיטתך ששיריים הפנימיים שיירי מצוה הן, הקטר איברים יוכיח. אך רבי נחמיה עצמו סובר שהפנימיים מעכבין, ולכן חייבים עליהם בחוץ.

בשם ריצב"א [שרבי נחמיה סובר שגם שיריים החיצוניים מעכבים, וגם על כך תמהו, שלא מצינו מי שיאמר שבזריקה המעכבת חלק מהדם ניתן למעלה וחלק למטה. ובבב קודש ח"ג, נח] כתב שר"ת נקט שאין לשיריים דין זריקה אלא עיכוב בלבד, אך בכך די להחשב כעבודה כמו אימורין ופדרים, כי אין ה"זריקה" מכפרת אלא "הקרבת" והעיכוב בפנימיות מורה שאין זריקת הדם מכפרת עד שישפוך שייריה, ולפיכך נחשבת כעבודה לענין חיוב חוץ.

151. כך פירש"י. וראה קרן אורה לעיל [סט א] שמקור הדין שמליקה בחוץ אינה מטהרת מידי נבילה הוא ממה שפטור עליה בחוץ, וכל זה תמוה, שהרי דרשין לעיל [קז א] לפוטרו על מליקה משום שנאמר "ושחט" השוחט ולא המולק. וכבר הרחבנו בתחילת הפרק בנידון הראשונים אם חייב על העלאה במקום שפטור על השחיטה, ואם כן גם להעלאה אין צורך בטעם זה, ומשמע שלדעת רש"י אינם תלויים זה בזה.

ובקריית ספר [פי"ח ממעה"ק] כתב, שעל המליקה בחוץ פטור משום שנבלה היא, ועל העלאה שאחריה פטור כי כבר נפטור על המליקה. וגם לדבריו יקשה מהסוגיא דלעיל כנ"ל. וכן תמוה לדבריהם שמשום נבילה פטור על ההעלאה, למה רבי שמעון מחייב עליה

החיצוניים שהקריבן בחוץ. ולעיל [שם ד"ה הא מני] כתבו שהסוגיא שם דלא כרבי יוחנן, וסוברת שלרבי נחמיה שיריים חיצוניים חייב עליהן בחוץ אף שאין מעכבין. אך ביומא [ס, ב ד"ה תנא] דחו שמסקנת סוגיין כרבי יוחנן גם אחר דברי רב אדא בר אבהו, וכן העירו תוס' בסוגיין.

ולכן הביאו שרבינו חיים פירש כי רבי יוחנן סבר שרבי נחמיה מחייב בחיצוניים כמ"ד שהפנימיים מעכבין, ולומדים לשיריים החיצוניים מאברים ופדרים שחייבים עליהם אף שאין מעכבין, וכי תימא שאברים הם תחילת עבודה, שיריים פנימיים יוכיחו, ואם תפרוך שפנימיים מעכבין, אברים יוכיחו, אך תמהו על פירוש מסוגיין, שנקראו שיריים פנימיים "תחילת עבודה". וביאר הגר"ז את פירוש רבינו חיים כדלעיל, שהפנימיים נחשבים "עבודה" משום שהם מעכבין, ומלמדים על החיצוניים שחייבים עליהם בחוץ אף שלא מעכבין משום שיש עליהם תורת זריקה ולא גרע מנתנת שאר מתנות בחוץ שחייב עליהם אף שלא מעכבין. ובכך גופא נחלק רב אדא בר אבהו, וסבר שאין למדים מפנימיים לחיצוניים, ושפרכת שיריים החיצוניים אינה נחשבת עבודה כפנימיים, ולא חייב בה רבי נחמיה בחוץ. וראה חידושי הגרא"ל מאל"ן [סימן כג, ב].

ופירוש נוסף כתבו בשם רבינו תם [וביומא